

СТРОКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ або на чиєму боці суд?

Глава 3 Кримінального процесуального кодексу України виділяє сторони інших учасників кримінального провадження та окремо суд.

Також параграф 2 визначає сторону обвинувачення, це - прокурор, керівник органу досудового розслідування, слідчий, керівник

органу дізнання, дізнавач, оперативні підрозділи.

Разом з тим, сторону захисту, в тому числі, складають – підозрюваний, обвинувачений та захисник.

Положеннями статті 21 КПК України кожному гарантовано право на справедливий розгляд та вирішення справи в розумні строки незалежним і неупередженим судом, створеним на підставі закону.

Водночас, статтею 22 КПК України встановлено, що кримінальне провадження здійснюється на основі змагальності, що передбачає самостійне обстоювання стороною обвинувачення і стороною захисту їхніх правових позицій, прав, свобод і законних інтересів засобами, передбаченими цим Кодексом.

Сторони кримінального провадження мають рівні права на збирання та подання до суду речей, документів, інших доказів, клопотань, скарг, а також на реалізацію інших процесуальних прав, передбачених цим Кодексом.

Суд, зберігаючи об'єктивність та неупередженість, створює необхідні умови для реалізації сторонами їхніх процесуальних прав та виконання процесуальних обов'язків. Таким чином, законодавець у кримінальному провадженні відвів суду окрему роль.

Проте, на жаль, суди при здійсненні правосуддя відносять себе до сторони обвинувачення, і це вкотре підтверджується при ухваленні рішень за результатами розгляду клопотань сторони захисту щодо закриття кримінального провадження у зв'язку із недотриманням строків досудового розслідування. І трагедії цій ситуації додає той факт, що такої ж позиції дотримується Верховний Суд, який повинен бути взірцем здійснення правосуддя на засадах верховенства права, забезпечення кожного права на справедливий суд та повагу до прав і свобод людини.

Так, 13 грудня 2023 року у справі № 169/867/21 Верховним Судом винесено постанову у справі, де судом першої інстанції, підтриманою апеляційною інстанцією, задоволено клопотання сторони захисту про закриття кримінального провадження на підставі п. 10 ч. 1 ст. 284 КПК України у зв'язку із закінченням після повідомлення особі про підозру строку досудового розслідування, визначеного ст. 219 КПК України.

В обґрунтування своєї позиції Верховний Суд зазначив, що «разом з тим, апеляційний суд, погоджуючись з рішенням місцевого суду про закриття кримінального провадження на підставі п. 10 ч. 1 ст. 284 КПК України, залишив поза увагою те, що чинний КПК України не містить імперативної норми, відповідно до якої строки, сплив яких почався після повідомлення про підозру першій особі, мають враховуватися під час прийняття процесуальних рішень стосовно особи, якій повідомлено про підозру після виділення матеріалів кримінального провадження стосовно першої особи, що також узгоджується з послідовною практикою Верховного Суду (див., наприклад, постанови Суду у справах №№ 264/7347/20, 175/1370/21, 756/4855/17)».

Таким чином, суди не тільки стало займають процесуальну позицію сторони обвинувачення, а не неупередженого та об'єктивного спостерігача, а й на власний розсуд

трактують закони, створюючи при цьому власні норми, які не мають жодного нормативного підґрунтя.